SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1962

av Amanda Lindblad m.fl. (S)

Motverkande av social dumpning och stärkta möjligheter för kommunerna att ingripa

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka negativ ansvarsförskjutning i form av social dumpning samt att kommuner ska ta ansvar för sina invånare och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur kommunernas möjligheter att ingripa mot oseriösa fastighetsägare kan stärkas för att motverka social dumpning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Kommuner ska ta ansvar för sina invånare. Ändå finns återkommande exempel på hur människor med stödbehov förmås att flytta till andra kommuner som får ta över ansvaret för bostad, försörjning och stöd. För de kommuner som övertalar sina invånare att flytta kan det innebära minskade kostnader samtidigt som personens hjälpbehov finns kvar. Denna negativa ansvarsförskjutning behöver motverkas.

Social dumpning berör kommuner i flera delar av Sverige. I Västmanland har det under de senaste åren varnats för social dumpning och dess konsekvenser i bland annat

Fagersta, Norberg och Skinnskatteberg. Erfarenheterna därifrån visar varför det behövs nationella åtgärder.

I Fagersta visade Hem & Hyras granskning 2025 hur Upplands-Bro kommun hjälpte människor till bostäder hos ADR Fastigheter. Enligt socialchefen betalade kommunen för den första månaden och ansåg därefter att ansvaret låg på den nya hemkommunen. Upplands-Bro avvisade beskrivningen social dumpning, men exemplet visar hur en kortvarig insats från en kommun kan följas av ett långvarigt ansvar för en annan.

För den som flyttar kan följderna bli stora. Närheten till anhöriga, skola och fungerande stöd kan gå förlorad, samtidigt som en ledig bostad inte behöver innebära bättre möjligheter till arbete och egen försörjning. Den mottagande kommunen kan behöva möta omfattande behov av försörjningsstöd och andra sociala insatser. När detta återkommer riskerar utsattheten att koncentreras till kommuner som redan har begränsade resurser. Skillnaderna mellan kommunerna förstärks utan att människornas grundläggande problem blir lösta.

Därför räcker det inte att enbart reglera vem som ska betala efter en flytt. Lagstiftningen behöver tydligare motverka att kommuner förmår människor att flytta för att undandra sig ansvar. Tillsynen behöver kunna granska kommunernas agerande och om stödet vid en flytt utgår från den enskildes behov och vilja. Det bör också prövas vilka konsekvenser som kan motverka att kommuner kringgår sitt ansvar. Den enskildes rätt att själv välja bostadsort ska samtidigt värnas. Frågorna om ansvarsfördelning och åtgärder i utredningsdirektivet från 2022 behöver tas vidare med den utgångspunkten.

Fagersta visar också varför arbetet måste omfatta bostäderna som människor hänvisas till. ADR har ålagts att kartlägga bland annat fukt, mögel och ventilationsproblem. När människor med små möjligheter att välja bostad hamnar hos fastighetsägare som inte sköter underhållet riskerar deras utsatthet att fördjupas. När tillgången till sådana bostäder används av andra kommuner för att förmå människor med stödbehov att flytta behöver åtgärderna omfatta både kommunernas agerande och fastighetsägarnas ansvar. Kommunerna behöver därför bättre möjligheter att få brister åtgärdade och ingripa när hus och boendemiljöer tillåts förfalla. Kommunal förköpsrätt bör också prövas som ett förebyggande verktyg mot oseriöst fastighetsägande.

Erfarenheterna från Västmanland visar hur brister i ansvarstagandet mellan kommuner får konsekvenser för både människor och den lokala välfärden. För att motverka social dumpning i hela landet behövs tydligare regler för kommunernas ansvar och bättre möjligheter att ingripa mot oseriösa fastighetsägare. Ingen kommun

ska kunna undandra sig ansvar genom att förmå människor med stödbehov att flytta till en annan.

Amanda Lindblad (S)

Jonas Cronert (S) *Åsa Eriksson (S)*